

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. nép-
oktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— negyed oldal ... kor. 8.—
fél oldal 16.— nyolczad oldal . 4.—

A 60 fillér bélyegletéket a hirdető fizeti.

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Magyarország hercegprimásának leirata a kath. tanítókhoz.

Dr. Steinberger Ferencz nagyváradi kanonokhoz, mint a magyar kath. tanítók országos bizottsága elnökéhez *Vasary* Kolos hercegprimás úr Főmagassága legkegyelmesebb leiratot intézett, melynek olvasása alatt minden magyar kath. tanító szíve sebesebben fog dobogni: mert az, arról győzi meg a tanítótságot, hogy Ő Eminenciája kiváló érdeklődésre valló figyelemmel kíséri a tanfériak munkásságát. A legmagasabb leirat szöszszerinti szövege a következő:
1284. szám.

Nagyságos és Főtisztelendő Kanonok és Elnök Úr!

Folyó hó 10-én 3. sz. a. kelt jelentésében kimerítő tájékoztatást nyújtott Nagyságod úgy a kath. tanítótságot által múlt évi aug. 14-én Budapesten tartott országos Kongresszus lefolyásáról, mint a kath. tanítók orsz. bizottságának múlt évi tevékenységéről.

Jelentésének vétele után forró köszönetemet nyilvánítottam a védő-elnök, báró Hornig Károly veszprémi püspök úr ő nagyméltóságának a Kongresszus vezetése körül tanúsított szives fáradozásaiért.

Örömmel fejezem ki azonban elismerő köszönetemet Nagyságod előtt is, mert tudom, hogy odaadó buzgalma tette a Kongresszust lehetővé és az biztosította oly tekintélyes lefolyását.

Köszönetet mondok azonban úgy Nagyságodnak, mint az egész országos bizottságnak azokért a fáradságokért is, a melyeket a múlt évfolyama alatt tanúsított.

Az orsz. bizottság a feladataihoz mért komolysággal és buzgósággal dolgozik.

Kiterjeszti figyelmét az oktatásügy aktuális jellegű kérdéseire. Nem téveszt szemel elől egyetlen mozzanatot sem, a mely megfontolást igényel.

Nem kétélem, hogy a Nagyméltóságú püspöki

Kar is szívesen és elismeréssel fog értesülni a bizottság serény munkásságáról, a mely felől a legközelebbi tanácskozmányon a jegyzőkönyvnek előterjesztése által tájékoztatni szándékozom. A nagymélt. püspöki Kar határozatait Nagyságodnak annak idején tudomására fogom adni.

Addig is az új tisztikarnak a jegyzőkönyv 12. pontjában foglalt megválasztását, a mely szerint világi elnök: *Ember* Károly,

titkár: *Dreisziger* Ferencz,

elnöki titkár: *Számborország* Rezső,

pénztáros: *Walter* Károly és

ellenőr: dr. *Purt* Iván lón. ezennel elfogadom, megerősítem és erről az illetőket értesítettni kérem.

Ezek után a bizottság munkásságának minél sikerdúsabb folytathatásához Isten bő áldásait kívánva, őszinte jóindulattal maradok

Budapesten, 1901. évi márczius hó 26-án

Vasary Kolos, m. k.
bíbornok, hercegprimás

Elvi álláspontok «A kath. népiskolákkal kapcsolatos gazdasági ismétlő-iskolák szervezete és azok tanterve» ügyében.

De lássuk, a gyakorlat bizonyítja-e, hogy ez ügyben valóban szükség van a gyors intézkedésre?

Ott tehát, a hol a felekezet nem állít gazd. ismétlő-iskolát, a polgári község útján szerveztetik ez, s így kivéteik az ismétlő-iskolai nevelő-oktatás a felekezetek helyi és főtanhatóságok jogköréből. A felügyeletet a polgári község által fenntartott gazd. ismétlő-iskolákban a polgári községi iskolaszék gyakorolja. Most mi történik az olyan gazd. ismétlő-iskolával, a mely 1. olyan községben szerveztetik, a hol csak kath. jellegű iskola és kath. iskolaszék van? 2. A hol a községben különböző felekezeti iskolák és iskolaszékek vannak, de polgári községi jellegű iskola, sem ilyen iskolaszék nincsen? 3. A hol a kath. és más hitközségi iskola s iskolaszék mellett polgári köz-

segi iskola és ehhez szükséges iskolaszék is van? Ezekre a kérdésekre a szervezeti utasítás nem adja meg a választ, s e miatt a rendelet a gyakorlati összeütközésbe jött. Meg vagyok győződve, hogy a fenti kérdések mellőzésevel, egyszerűen a polgári község képviselőivel történt egyezkedés alapján közösjellegűleg szerveztették a gazd. ismétlő-iskola, s ekkor vagy a hitközségben addig fennálló, határozott kath. jellegű iskolaszék mellé még egy másik közös jellegű iskolaszék állíttatott föl (tisztan a gazd. ismétlő-iskola részére), a mikor azután egy tanító két iskolaszék felügyelete alá került, vagy pedig a meglévő kath. iskolaszékkel kellett ily irányban megbízni a mely testület ily módon egyszerre két jellegűt visel és bizonyos ügykörében közvetlenül a kir. tanfelügyelő alá jutott.

Mind a két eset beleütközik az egyházak törvényes jogába: mert az egyházi főtanhatóság tudta és beleegyezése nélkül sem a kath. tanító nem tartozhatik két iskolaszék felügyelete alá, sem a kath. iskolaszék nem lehet egyidejűleg községi iskolaszék is, s így nem állhat a kir. tanfelügyelő egyenes hatásköre alatt.

De vegyünk más szempontokat is figyelembe.

A szervezeti utasításban nem mondatik ki, hogy a kath. jelleggel szervezett gazd. ismétlő-iskola főtartásához is fölhasználhatók ama előnyök, a melyek a mezőgazdaságról szóló 1894. évi XII. t.-cz. 43. és 101. §-ai, valamint az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 35. §. alapján különben fölhasználhatók. Valamint a kath. gazd. ismétlő-iskolákra nézve az államsegély és a tanszerekkel való támogatás sem mondatik ki, az 1897. évi 10.980. sz. közökt. miniszteri rendelet értelmében pedig tandíj sem szedhető. Ilyen módon lehetlenné tétetik az egyházközségeknek az ilyen iskolák szervezete, mert az ily kath. iskolák főtartása kizárólag az egyházak anyagi erejére utaltatik épen abban az időben, a mikor a kath. tanítók fizetésének kiegészítése és korpótlékainak megadása is folyamatban van s e tekintetben is az államsegélyt kell igénybe venni.

Továbbá a szervezeti utasítás 13. pontja szerint a gazd. ismétlő-iskolát az elemi iskolában kell elhelyezni. A hol közös iskola nincs, csak kath. iskola van, hogyan lehet ily községi közös jellegű gazd. ismétlő-iskolát a kath. hitközségnek, esetleg épen az egyházi hatóságnak tulajdonát képező és ugyancsak állandó anyagi ellátásában részesített elemi iskolában elhelyezni az egyházhatóságok jogainak megsértése nélkül s ezeknek, a törvényes és hivatalos megkeresésre adott, beleegyezése nélkül?

A gazd. ismétlő-iskolában a szervezeti utasítás szerint tankönyvül «*csupán*» a kormány által engedélyezett olvasókönyv szolgálhat. Ha kath. iskolánál működő tanító tanfolyammal történt minositvényenél fogva alkalmaztatik az olyan gazd. ismétlő-iskolában, a mely közös jellege mellett is talán épen kath. tulajdont képező elemi iskolában van elhelyezve: ugyan használhatja-e

a Szent-István-Társulat ily irányú kiadványát? Avagy az állam által pályadíjjal koszorúzott azt a munkát használja-e, a melyik ellen kath. szempontból az *Alkotmány cz.* lap 1899. évi január 8-iki számában oly súlyos észrevételeket tettek? Ugyan melyiket használja? Emitt egyházhatóságával, amott kir. tanfelügyelőjével, miniszterével találja magát szemben.

Ha a szervezeti utasítás 16. pontja szerinti tiszteletdíj kilátásából az anyagi helyzetük javulására törekvő kath. iskolai tanítók alkalmaztatnak a közös jellegű gazd. ismétlő-iskolánál, ezek alkalmazhatóságba hogyan egyezhetik bele az egyházi hatóság, ha erre törvényes megkereséssel föl nem hivatik, vagy épen mellőztetik? Avagy a kir. tanfelügyelő és közigazgatási bizottság rendelkezhetik-e közvetlenül oly egyénnel, a ki tulajdonképen az egyház embere, tisztviselője?

Természetes állapot-e az, hogy kizárólag, illetőleg általános arányban kath. vallású lakosokkal bíró községben, a hol az elemi iskolák jellege kath., a tanító kath., az iskolaszék is kath., mégis a kath. gyermekek részére, a kath. tanító alkalmazása mellett szervezett gazd. ismétlő-iskolai ügyben a polgári községből alkotott közös iskolaszék határozzon az egyházhatóság tudtán kívül, s azok határozatait közvetlenül a kir. tanfelügyelő hagyja jóvá s ez ügyben az egyházhatóság tudomást sem nyerhet? Avagy miként osztozkodjanak meg egyazon községben levő különböző hitközségek, tanítók és gyermekek a gazdasági ismétlő-iskolán, faiskolán, tantermen, tanszereken, felügyeleten stb.? Mi történjék a kath. tanítók által eddig élvezett kath. ismétlő-iskolai díjjal, ha a tanítótól a gazd. ismétlő-iskola elvette tanulóit?

A szervezetnek a kath. érdekeket érintő pontjait nem részletezem tovább; a helyzet és állapot rajzolására elégnek tartom a fentebb jelzett szempontokat. Csak még a tantervnek kath. szempontból való érvényesítéséről van némi észrevételem.

1. A hittani egy óra a nyári hónapokban is megtartandó, a mikor a kötelezett óraszám különbözik.

2. A kath. gyermekek a vasárnapi és ünnepi istentiszteletekről a gazd. ismétlő-iskola miatt el nem vonhatók.

3. A gazdasági gyakorlatok kath. gyermekekkel vasárnapon és ünnepeken nem végezhetők.

4. A szervezeti utasítás azon pontjának, hogy a gazdasági gyakorlatok reggel vegzendők, csak úgy lehet megfelelni, ha a két délutánból álló elemi iskolai heti szünet helyi szokásait országosan, vagy legalább ott, a hol gazd. ismétlő-iskola szerveztették, megszüntetik s helyette egyöntetűen a csütörtök egész nap állapítatik meg.

5. A hol kizárólag, vagy általános arányban kath. gyermekek járnak a községi gazd. ismétlő-iskolába, ott nem tartom elégnek a tantervben az elbeszélő olvasmányok közé a vallásos irányú egy-két olvasmány fölvetését, hanem kívánom ez esetben a kath. gyermekek részére a tanyanyag-

nak teljesen vallásos szellemben való földolgozását.

6. Az a valláserkölcsi jótékony hatás, a melyet a kath. nevelő-oktatás az elemi tankötelezettségű hat év alatt a gyermekekre gyakorolt, épen, sértetlenül megőriztessék, sőt fokoztassék a népiskola ama tagozatánál, a melyet akár általános ismétlő-, akár gazd. ismétlő-iskolának nevezünk.

7. A leendő kath. édes anyák nevelése kiválóbb figyelemben részesítendő, ezek életreható nevelése necsak egyedül a gyermek-ápolás és a balesetekben való miheztartás tekintetében, hanem főleg az erényes családanyai teendők, a keresztény szellemtől áthatott házvezetés, a gyermekeknek adandó valláserkölcös példája, a gyermekek öntudatos lelki vezetése érdekében is minél inkább megoldassék.

8. A leányok részére szervezett gazd. ismétlő-iskola vezetését minden esetben tanítónőre kell bízni s a férfitanítók ez irányú kiképzésével párhuzamban a tanítónők ily irányú tanfolyamáról kell gondoskodni a kath. tanítónőképző-intézeteknél.

Mejegyzem egyúttal, hogy a szervezetben megjelölt tantárgyak és tananyagok minősége, terjedelme, beosztása ellen nekem máskülönben semmi kifogásom nincs, és paed. tekintetből másnak sem lehet egyébként kifogása. A tantervre vonatkozó főntebb észrevételeim — ismétlem — a földolgozás, a tanítás szellemére vonatkoznak. A kath. szellemnek érdeke pedig itt annyival inkább fontos, mivel a gazdasági ismeretek közel vezetnek a materialis világhoz s így a realizmus érdekeinek művelése mellett igen könnyen hitközöny vagy vallástalanság ronthatná meg azt a gyermeki lelket, a melyet a kath. elemi iskola oly gondval ápol. Másfelől pedig vallásos irányú vezetés mellett épen ezeknek a tananyagoknak tanítása közben nyílik alkalom arra, hogy a gyermeket közelebb hozzuk az ég, a föld, a termények Alkotójához, a világ főntartójához, a mindenek Urához. (Folyt. köv.)

Eger.

Szöke Sándor.

Miképen kell a gyermekben a kötelességérzetet

a) fölébresztetni, b) azt maradandóvá tenni.

Az Isten iránti kötelességérzet fölébresztésének második fokán anyagul szolgál az Istenben való hit és az isteni parancsnak megtartása. Az Isten jóságából folyt az iránta való szeretet, ebből az engedelmség s az engedelmségből a kötelességérzet kezdete. Ez erkölcsi alapra helyezendő most már annak kifejtése, hogy a kit szeretünk, a kinek engedelmeskedünk, annak szavát, kijelentéseit készséggel, örömmel elhiszszük. Ezen fok vallástani anyaga is pompásan megsegít e törekvésünkben. Nem sorolom el részletesen ez anyag tanmenetét, csak azt jelzem, hogy a hitágazatok közül a könnyebben megért-

hetőket okvetlen fölemlítendő. Meg kell e fokon ismertetni a gyermeket végső rendeltetésével, az örök élettel, az ítéllettel. Reá kell vezetni az erkölcsi jónak és rossznak megkülönböztetésére: az elsőt a hitből, a másodikat a hitetlenségből kell vele megértetni. Hassa át egész valóját az isteni kinyilatkoztatás igazsága s annak tudata, a ki hisz, üdvözül (a parancsoknál lesz kibővítvé, hogy a hit egyedül nem üdvözít), a ki nem hisz, elkárhozik. Ezek után kifejtendő, hogy az isteni kinyilatkoztatást hinni kötelességünk.

Az Isten iránti kötelességérzet fölébresztése betetőzést nyer az isteni parancsokról s a malaszt eszközeiről szóló vallástani anyag elvégzésével. Az Isten iránti kötelességérzet fokozottabb mérvű fölébresztésének következtető menete ez lesz:

A ki szeret, a ki hozzánk jó, azt szeretjük. A kit szeretünk, annak szót fogadunk, engedelmeskedünk; annak akarata, parancsa előttünk szent; parancsait megtartani kötelesség! Ha valamely dologgal nem bírnak, segítséget hívunk. Az isteni parancsokat megtartani emberi erőnk igen sokszor kevés, gyenge. Ekkor az Isten segítségére szorulunk. Az Isten segítsége a malaszt. Az Isten malasztját úgy nyerjük meg, ha a szentségekkel élünk és imádkozunk. E fokon a jónak érzelmé átalakul vallásos érzelmé s a kötelességérzet belső szükségletté, mely a gyermekkel átéretteti, megismerteti, hogy az Isten iránti kötelesség úgy anyagi boldogulás, mint lelki üdvössége miatt szükséges. A vallástani tanítás következő fokain ismeteltetik a vallástani anyaga s ezzel kapcsolatban ismételtetik a nevelési eljárás, mely az előző fokokon a kötelességérzetet fölébresztette. Ez ismétlés, bővebb tanítás kapcsán azonban az Isten iránti kötelességérzet már állandósíttatik, részben pedig segítséget ad a mások iránti kötelességérzet fölébresztésére.

b) A kötelességérzet fejlődési rendjében az Isten iránti kötelességérzet fölébresztése után az azok iránti kötelességérzetnek fölébresztése következik, kikkel mint családtagok viszonyban vagyunk.

A szülők iránti szeretetet abból a természetes kapocsból, melyben a gyermek szülőivel van, örökké táplálni nem lehet; bizonyítja ezt a gyakorlati élet. A mint a reánk fordított gondnak, a reánk halmozott szeretetnek emléke, a jó szülők iránti szeretetünkben elkísér a sirig, ép úgy megtörténik, hogy a gondatlan, szeretetlen, durva, vagy más erkölcsi hibában leledző szülők iránt a gyermek sem érez állandó szeretetet, tiszteletet. Következik e körülmény az emberi természetnek azon hajlandóságából, hogy a reá ható érzelmek szerint alakul, formálódik. De ha a gyermeknek tudatába, erkölcsi tartalmába, mintegy a vérebe lesz beültetve, hogy e kapocs, a test és vér kapcsa örök, hogy a szülők iránti szeretet isteni parancs, melynek elhanyagolásával az Isten iránti kötelességet is elhanyagoljuk, a szülők iránti szeretet, tisztelet és hűség erősödik a szülők iránti kötelességérzet által.

A nevelés első fokán, a mint a gyermek szellemi világában megfogamzott az Isten iránti kötelességérzet, azonnal reá kell vezetni értelmi megismerését a szülők, majd a testvérek, szóval a családtagok iránti kötelességérzetre is. Kifünő anyagot szolgáltat e célra a bibliából Kain és Abel, Noé és fiai, Izsák, Jákob és fiai, majd Kain és Abel, Jákob és Ezsau története. A bibliai történeteken kívül a beszéd- és értelemgyakorlatok anyagából fölhasználandók még e célra mindazon történetek, mesék kiválóbbjai, melyek a belső-lelki anyagot képezve, a kedély képzését s az erkölcsi érzelnek fölbresztését célozzák. Magától értetődik, hogy csak az esetben, ha tárgyunk vonatkozásba hozható a családtagok iránti szeretettel. E képző, fejlesztő eszközökhöz járulnak később az olvasókönyvek e célra használható olvasmányai, majd a történelemnek sok-sok vonatkozó része.

A gyermek megismeri szülői s hozzávalói jóságát, szeretetét, gondosságát, melyekért viszontszeretettel, hálával, engedelmisséggel tartozik. Meg kell velők ismertetni, hogy őket az Isten bízta szülőikre s hogy szülők az Istent helyettesítik. Igaz, hogy az Isten ad mindent, de szülőiknek nemnyit kell fáradni, szenvedni, míg az Istentől megnyerik a földi életre szükséges dolgokat. Ismerjék meg a szülői hatalmat, fegyelmet s hogy rossz viselkedés esetén szülők az Isten helyett is büntetik. A nevelés második s későbbi fokán részletezni kell a szülők gondosságát s reavezetni őket annak megismerésére, hogy miként viszonyozható e jóság, sok gond, türelem? Nemcsak szeretettel, nemcsak engedelmisséggel, hanem szükség esetén hasonló gondnal, türelemmel, türelemmel. Elsorolandók egyes esetek, midőn a szülők elerőtlenednek, nyomorokká lesznek, megbetegesznek s hogy ily esetekben a jó, hálás fiú miként adja vissza mindazt, mit ő szüleitől kapott. Szívükbe oltandó a szülői szeretetre kötelező isteni parancs s hogy egyedül ezen parancsnál tette ki Isten a büntetést is, a rövid életet. Igaz, vagy költött történetek elbeszéléssel kell ezt megerősíteni. De minden egyes nevelési fokon ezen önkifejtő eljárásnak végső következtelése az legyen, hogy a szülők iránti hála, szeretet kötelesség, melynek teljesítése nélkül nem tesszünk elegendő Isten iránti kötelességünknek sem s így nem számíthatunk Isten jóságára, irgalmasságára. A nevelés felsőbb fokán igen szépen megerősíthető a szülők iránti kötelességérzet Jézus engedelmisségével, melyet egész a kereszthalálig tanúsított...

Ezekből kitűnik, hogy a kötelességérzet fogalmának alakja az Isten iránti kötelességérzet s azzal szépen, erősen összefonható a szülők iránti kötelességérzetnek fölbresztése is.

a) A kötelességérzet fejlődési rendjében harmadik fokon áll a tanító, a tanulótársak s az egyházi elöljárók iránti kötelességérzet. Ennek kiválóan fontos voltát fölőssleg s hosszasan bizonyítani. Minden tanító jól tudja, hogy a tanu-

lónak a tanító iránti kötelességérzete nélkül még talán értelmi képzés lehetséges, de erkölcsi képzés sohasem.

Midőn a kis gyermek tagja lesz az iskolának, már bizonyos megkülönböztető tiszteletet hoz magával a tanító iránt. Ez érzelme azonban főképp a félénkség érzetéből fejlődött. Meg kell szüntetni a félelem ösztönét s szeretetteljes ragaszkodással kell fejleszteni azt. E nélkül tanító iránti kötelességérzetről szó sem lehet. A tanító iránti kötelességérzetnek fölbresztése fontos azért is, mert ez teremti meg lelkében legelőször a tekintély fogalmát, melylyel az iskolai nevelésnek is számolni kell. Ez érzelm teremti meg lelkében az iskolai rend és fegyelem iránti hajlandóságát, az iskolai teendők iránti készségét, a munkásság első fogalmát. Végül, mert a tanító közvetlen hatásával történik, ez ebreszti föl benne kötelességérzetét közvetlen s többi egyházi elöljárói iránt is.

(Folytatása következik.)

Veszprém.

Gubicza Lajos.

A kath. tanító és tanítónőképző-intézetek rendtartásának tervezete.

(Javaslat.)

3. Osztályfőnökök.

47. §. Mindegyik osztálynak van vezető tanára: az osztályfő, a kit az iskolai év első tanári értekezletén, ennek hozzájárulásával, az igazgató jelöl ki. Az osztályfő feladata, hogy osztályában a fegyelmi és tanulmányi rend fontartására ügyeljen, a tanítás egységét és egyöntetűségét elősegítse s elejét vegye a házi feladatok összetörődésének. A növendékek erkölcsi viselkedését s előmenetelét figyelemmel kíséri, azokat lehetőleg gyakran és kivált az esteli órákban lakásaikon fölkeresi s tapasztalatait az igazgatóval, s a tanácskozmányokon a tanári karral közölni köteles, sőt a szülőkkel is érintkezik, s tanulmányi és fegyelmi ügyekben nekik fölvilágosítással szolgál. Ebhez képest

a) gondja van az osztályteremnek és bútorzatának rendben tartására;

b) számon veszi az osztálynapló bejegyzéseit, a növendékek templom- és iskolalátogatását ellenőrzi, a mulasztásokat számon tartja és igazolja;

c) elvégzi a hatáskörébe eső fegyelmi ügyeket;

d) tanulmányi ügyekben érintkezik az osztályában tanító tanárokkal, s egyfelől ellenőrzi a tanári értekezlet határozatainak végrehajtását, másfelől az értekezleten osztálya ügyeinek előadója;

e) vezeti osztályának félévi naplóját és anyakönyvét, elkészíti az osztályozó levelet, kialakítja az évharmadi értesítőket és az évi bizonyítványokat;

f) ő szabja ki saját osztályában a növendékek ülőhelyét, a szülőkhez intézendő tudósításokat a tanári kar határozata értelmében elkészíti és az igazgatónak kelte időben rendelkezésére bocsátja, végül a tornaórákon, midőn a sor rákerül, jelen van.

4. Intézeti hittanár és hittsónok.

48. §. A hittanár az intézet kath. jellegéből folyólag ssoval és példával ápolja a keresztény kath. szellemnek és a növendékek hittani oktatásán kívül egyik főfeladata az ifjúságot gyakorlati keresztényekké nevelni: miért is naponként az intézeti templomban az ifjúság részére szentmisét, s ezenkívül vasár- és ünnepnapokon az egyik tanteremben a növendékek lelki szükségleteihez alkalmazott rövid szent beszédet mondani köteles. Az ifjúság vallási gyakorlatainak vezetése és lelki szükségleteinek kielégítésében hivatott tényező, a ki e végből a tanári

testület értekezletén nemcsak megjelenni, hanem a növendékek keresztyén katolikus nevelését irányítani is tartozik. A tanári testülettel egyetelműleg gondoskodik arról, hogy az ifjak az isk. év elején, szent Imre, mint az ifjúság védszentje ünnepén, karácsonykor, husvétkor és az isk. év végén a szentségekhez járuljanak és alkalmuk legyen máskor is mindazoknak a szentségekben részesülni, kik azt a kötelezőnél többször elvégezni óhajják. Kötelességben állandó továbbá az elemi hitoktatásban való gyakorlati kiképzés terén, az igazgató mint képző-tanár utasításai szerint közreműködni. A hitoktató a képzőintézetben heti 8, a gyakorlóiskolában 2 órát, összesen heti 10 órát köteles adni.

5. Szabadságolás és helyettesítés.

49. §. A tanárok az órarendben megállapított óráikat pontosan megtartják. Ha ebben számbavettél követelő ok akadályozná őket, róla az igazgatót idejekorán értesítik, hogy ez helyettesítésről gondoskodhassék.

50. §. Ha a tanári testület valamelyik tagja betegség, szabadságolás, vagy egyéb ok miatt óráit nem tarthatja meg, helyettesítését lehetőleg szakszerűen a testület többi tagjai látják el az osztályok összevonásának kizárásával: még pedig egy hónapig díjtalanul, ezen fölül szabályszerű óradíjtöbblet mellett. Harom hónapnál hosszabb időn át tartó mulasztás esetében helyettes tanár alkalmaztatik.

51. §. A tanárok szabályszerű iskolai szünetek idején az igazgatónál tett egyszerű bejelentés után, külön engedély nélkül távozhattak a képzőintézet helyéről: a szorgalmi idő alatt azonban az eltávozásra, vagy a szüneteken túl való elmaradásra előzetesen kötelesek engedélyt kérni. Ezt az engedélyt komolyan megokolt és halasztást nem tűrő esetekben, évenként legfeljebb kétszer, 2—3 nappal az igazgató, 8 nappal és évenként legfeljebb egyszer az egyházmegyei tanfelügyelő adja meg. Hosszabb időre tartó szabadságolás engedélyezése a püspök, széküresedés esetén a káptalani helynök hatáskörébe tartozik.

Hosszabb szabadságolás kérése mindenkor az igazgatónál adandó be, a ki fölterjesztésével kapcsolatban jelentést tesz a szabadságolásra és a helyettesítés módjára nézve. Míg a kérvény el nem intéztetett, a szabadságolás el nem kezdhető. A szabadságolás meghosszabbítását kéri folyamodvány legkésőbb a szabadságidő letelte előtt 14 nappal adandó be.

6. Tanári értekezletek.

52. §. Minden hónapban, lehetőleg az egész évre előre meghatározott napon rendes tanári értekezlet tartatik.

Rendkívüli tanári értekezletet annyiszor tartható, a hányszor az igazgató a képzőintézet érdekében szükségesnek tartja, vagy ha a tanári testületnek legalább is két tagja írásban megokoltan kívánja az igazgatótól összehívását.

Az értekezlet idejét és napirendjét — sürgős eseteket kivéve — az igazgató legalább két nappal előre írásban közli a tanári testület tagjaival.

Évi alakuló értekezletét a tanári karrendszerint augusztus hó 31-én, záró értekezletét pedig a jövő évre szóló föltevételek elintézése után tartja meg.

53. §. A tanári értekezlet hatáskörébe a következő ügyek tartoznak:

a) elkészíti az intézet fegyelmi szabályait, internatusi házirendjét és helyi tantervét (részletes tannemetét), melyek a püspök, széküresedés esetén a káptalani helynök jóváhagyása után lépnek életbe;

b) a helyi tantervhez képest hónapról-hónapra megállapítja a tanítás rendjét, különös tekintettel az írásbeli dolgozatokra és egyéb házi feladatokra;

c) megállapítja a használandó tan- és segédkönyveket s tanszereket;

d) javaslatokat tesz a tanári és ifjúsági könyvtár, az iskolai szertárak és felszerelés gyarapítása, kiegészítése és javítása ügyében;

e) havonként számvetést, ellenőrzi egyénenként és osztályonként a tanulók tanulmányi és fegyelmi állapotát s határoz a szükséges figyelemztetésekről és intésekről: éharmadonként megállapítja az értesítőbe vezetendő

érdemjegyeket és észrevételeket: az iskolai év végén pedig az év tanulmányi és fegyelmi eredménye fölött dönt, meghatározza a fölébbitelt s határozataihoz képest, melyek az anyakönyvbe vezetettek, állíttatni ki az évi osztály-bizonyítványok;

f) a tanulóknak eléje tartozó fegyelmi ügyeiben határoz, illetve javaslatot tesz;

g) javaslatot tesz a tanulók fölvetelére és kedvezményeire (osztóndj, segítéyzések) nézve az iskolai év kezdetét megelőzőleg s előforduló esetekben évközben is: az év végén kijelöli a jutalomra s egyéb különletesre méltó tanulókat;

h) tudomásul veszi a felsőbb tanügyi hatóságoknak az intézethez küldött rendeleteit s végrehajtásukhoz a maga hatásköre szerint hozzájárul;

i) a tanári értekezlet tárgyalásai és határozatai a testület tagjait hivatalos titoktartásra kötelezik.

54. §. A rendes tanári értekezletek a következő napirend szerint tartatnak meg:

a) az igazgató előterjesztése a hozott határozatok végrehajtásáról;

b) az igazgató előterjesztései a felsőbb hatósági rendeletekről és a folyó intézeti ügyekről;

c) az osztályfőlk jelentései osztályaik tanulmányi és fegyelmi állapotáról;

d) a következő hónap tanulmányi rendjének módszeres megvitatása és megállapítása;

e) a könyvtár és szertárak gyarapítására vonatkozó javaslatok;

f) fegyelmi ügyek, segítéyzés;

g) indítványok.

Az elősoroltakon kivül foglalnak helyet a napirenden a tanári értekezlet hatáskörébe tartozó ama, többnyire időhöz kötött ügyek, a melyek az 53. pontban foglaltatnak.

55. §. A tanári értekezleten az igazgató, vagy akadályoztatása esetén a rangban legidősebb rendes tanár elnököl.

A tanári testület mindegyik állandóan alkalmazott (kivétel) tagjának szóbeli és szávozati joga van: az óradíj és ideiglenesen alkalmazott tanárokat csupán az általuk tanított tárgyak körében illeti meg a szávozás joga.

Mindegyik tanárnak joga van hozza, hogy az intézeti életet és érdekeket illető ügyben indítványt terjeszzen elő s annak napirendre tüzését követelhesse. Az ilyen, előzetesen napirendre kitüzendő indítványokat azonban köteles az igazgatónak három nappal előre írásban megokolva bejelenteni.

56. §. A tanári értekezleten a testület minden tagja a tárgyalások megkezdésétől befejezésükig részt vesz. Meg nem jelenését és idő előtti távozását köteles az igazgatónál bejelenteni és megokolni, a mi jegyzőkönyvbe vétetik.

57. §. A tanári értekezleten a döntés szavazati többséggel történik: szavazategyenlőség esetében az elnök szavazata dönt.

Fontosabb elvi és fegyelmi ügyek eldöntésénél a szavazatok névszerint vétetnek jegyzőkönyvbe.

A kisebbségnek, sőt egyeseknek is joguk van külön véleményüket a hozott határozattal szemben bejelenteni s annak a jegyzőkönyvhöz csatolását kívánni.

58. §. Ha az igazgató a tanári értekezlet többségével egyet nem ért, a hozott határozat végrehajtását fölfüggesztheti s az általa sürgősnek ítélt intézkedést személyes felelősségére azonnal életbe léptetheti. De ilyen esetekben köteles — a jegyzőkönyv csatolása mellett — az egyházmegyei hatóságnak haladéktalanul jelentést tenni, a mely az ügyben véglegesen dönt.

59. §. A jegyzőkönyvek a hozott határozatokra való tekintettel és nem napló alakjában szerkesztetnek. Emel-fogva csak az előterjesztéseket (véleményeket, indítványokat) és a rájuk vonatkozó határozatokat foglalják magukban a szükséges megokolással együtt.

A jegyzőkönyvek az összes jelenvoltak aláírásával hitelesítve 8 nap alatt fölterjesztendők az egyházmegyei tanfelügyelőhöz, a ki azokat fölterjesztésük után 8 nap alatt visszaküldi. (Folyt. köv.)

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

Tankepésítő vizsgálat. A nagyváradi kir. rom. kath. tanítóképző-intézetnél az 1900—1901-ik tanévre tartandó képesítő-vizsgálatra jelentkezők kellően (születési, tanulmányi, erkölcsi, szolgálati, tiszti-orvosi bizonyítványokkal) felszerelt kérvényeiket az igazgatóságához nyújtják be 1901 május 15-ig. Jelentkezhetnek: *a)* tanítójelöltek; *b)* a kik a művelt, vallás- és közokt. m. kir. miniszteriumtól engedélyt nyertek. A képesítő-vizsgálatnak ideje: 1901 május 18—21. irásbeli; 1901 május 22-én és következő napjain szabadon. Vizsgálati díjak: *a)* intézeti növendékek 20 kor., *b)* idegenek 40 kor., *c)* oklevélilleték 2 kor. Előre-bizetendő. Nagyváradi, 1901 április 10. Az igazgatóság.

KÜLFÖLDI TANÜGY

A gyermeklélektan végre nálunk is divatos kezd lenni. Csaknem úgy fedezték föl, mint valami újdonságot, egy kevés meglepetésben részesítvén a magyar szülőket és közönséget. A dolog pedig epenséggel nem új, hiszen a „Népnevelés” is nem egyszer tett már róla említést. Egyébként mindig üdvös, akár később is hozzá be valami hasznos újítást, nyitni meg hazai köznevelésünknek újabb szempontokat. A gyermeklélektant az Egyesült-Államokban „*apnetic psychology*” név alatt ismerik, nehéz volna lefordítani, talán jó szó rá: *fejlesztési lélektan.* Londonban pedig jó ideje áll már fenn az ugynevezett *Child Study Association*, a gyermekeket tanulmányozó egyesület, a mely természetesen főleg gyakorlati irányban végzi ezt a munkáját. Nagy buzgalmában azonban legutóbb egy késit neveltséges lett. Összeszedett, illetőleg kiválogatott 1500 értelmes londoni iskolás gyermeket, a kiknek írásban kellett véleményüket elmondani a dél-afrikai háborúról. A londoni „*Daily News*” másfél rótnyi hasábot szentelt annak az anketének, a melyet mulatságosnak nevez s nagy igazsága van, hogy az ilyen anket ugyanesak nem tartozik a gyermeklélektan körébe. A nagy angol lap azt a címet adja ennek a komédiának: *The making of little jingoes*, apró jingók nevelése. Jingó alatt tudvalevőleg az öntelt, sóvinista és imperialista angolt értik, a ki azt hiszi, hogy nemzeti világalomra van hivatva. Az 1500 válasz legtöbbje különben a szülők befolyása daczára naiv s sok mulatságos részletet tartalmaz: leginkább az újságok hatása látszik meg rajtuk s még inkább az a hatás, a melyet a bucsuzó katonaság tesz a gyermek-seregre. A fiúk sokkal jobban ismerik magának a háborúnak történetét, mint annak politikai és közgazdasági oldalát s ez természetes, mert a gyermek fantáziáját hadi tettek mindig meg szokták kapni. A dicsőséges angol hadi tettekről tehát sok szó esett a gyermekek válaszában, a kiknek nagy része különben meg van róla győződve, hogy Anglia önzetlenül és kényszerítve ment bele a dél-afrikai háborúba, a melylyel az emberiség is a maga érdekeit védi. Megemlítésre méltó még, hogy a gyermekeket kioktató tanítónak befolyása is meglátszik a válaszokon: s

hogy első sorban a képes utcai plakátok izgatják föl fantáziájukat. Nehéz belátni, hogy micsoda nevelő hatása volna az ilyen anketnak, hiszen benne csak legfőlebb a naivitás a gyermekek valódi tulajdona; a többit tudják, látják, olvasják s körülbelül egyformán reprodukálják. A gyermeklélektannak sincsen belőle haszna, mert túl magas az igénye. Igaza van tehát a *Daily News*nek, hogy az ilyen eljárásnak csak az czélja és következménye, hogy az angol gyermekből *jingót* neveljen, a kiket az egész világon utálnak.

Új népoktatási statisztikának készítéséhez fognak legközelebb *Poroszországban*, a mely a népoktatásnak minden ágára, minden részletére, felekezeti viszonyaira stb. fog kiterjeszkedni. A központi statisztikai hivatal tisztviselői állítják, hogy az anyagnak földolgozása, a statisztika mai tudományos színvonalához képest, két esztendeig fog eltartani. A legnagyobb gondot fogják fordítani a tanítók és tanulók száma arányának megállapítására (t. i. hogy hány elemi iskolás gyermekre esik egy tanító) tartományok, kerületek, városok, községek szerint. Erre nézve azonban már most kerülnek minduntalan nyilvánosságra aggasztóbbnál-aggasztóbb jelenségek. A rovatunkban már többször megemlékeztünk a poroszországi tanítóhiányról, a mely évről-évre ijesztőbb jelleget ölt. Vannak például tanítóképzők, a melyek túl vannak tömve s ismét mások, a melyekben a létszám jóval alatta marad a törvényesnek. Az előbbi eset áll fenn például a poroszországi szász tartomány *Merseburg* kerületében: s különös, hogy épen abban a kerületben aránytalanul nagy a tanítóhiány; pedig épen a legműveltebb kerületek közé tartozik, a hol a tanítót megbecsülik s a hol bizonyára jobban érzi magát, mint Románia krumplicföldjein. Ime néhány adat a merseburgi kerület népiskolai viszonyairól. Van benne 216 népiskola, a melyekben egy tanítóra 80—153 tanuló jut; 69, a melyekben 100—120; és 22, a melyekben az egy tanítóra jutó gyermekek száma a 120-t meghaladja s a 22 közül némelyikben a 150-en is túlmegy, a kerület különböző vidékeit véve számba a fenti adatoknál. Milyenek lehetnek ez állapotok még kevésbé művelt tartományokban és kerületekben! Talán az a körülmény, hogy a népoktatásáról híres Poroszország is bajlódik hasonló nyomorúságokkal, nyújt egy kevés vigasztalást azon tanítóinknak, a kik 80—100, vagy talán még több gyermekkel vesződnek.

EGYESÜLETI ÉLET.

Meghívó. A *«Kassai vidéki rom. kath. tanító-egyesület»* kassai köre tavaszi gyűlését 1901 április 30-án délelőtti 9 órakor tartja, melyre a főtisztelendő plébános urak, a pártoló és rendes tagok, valamint a tanügybarátok tisztelettel meghívottak. Tárzsorozat: 1. A gyűlés megnyitása. 2. A múlt ülés jegyzőkönyvének fölolvastása és hitelesítése. 3. Pásztor Sándor bologhi tanítónak gyakorlati tanítása. 4. A növendékek elbocsátása után a gyakorlati tanítás

módszere fölött eszmésere. 5. Értekezések: ú. m. a pályaköteles- és szabadon választott munkák fölolvastatása és beszédese. 6. Vitafél: «Előnyösebb-e a phonomikai módszer a népiskolánkban divó hangzóató módszerél?» 7. folyóüggek. 8. Indítványok. 9. Jövő gyűlés helyének kijelölése. A rendes tagok teljes számmal való megjelenésre e helyen is fölkéretnek, hazafias tisztelettel vagyunk Abauj-Enyiczken. 1901 április 10-én. *Hovón Endre* körnök. *Zsembay István* körjegyző.

Meghívó. A keszthely-sümegei róm. kath. tanító-kör 1901. évi április 18-án d. e. 10 órakor Zala-Szent Gróthon, az iskola szokott helyiségében tartja tavaszi rendes közgyűlést, melyre a kör tagjai és az érdeklődő tanügy-barátok tisztelettel meghívhatnak. Tárgy: 1. Elnöki megnyitó. 2. A mult gyűlés jegyzőkönyvének fölolvastatása. 3. Elnök jelentése. 4. «Szülőföld és lakóhely ismertetése». — Gyakorlati előadás. Tárgy: Babics Vilmos bodorfaai tanító. 5. «A kántortanító helyzete». Fölolvastatás: Hock Pál túrjei tanítótól. 6. Pénztári jelentés. 7. A Veszprémben tartandó képviselői nagygyűlés tárgysorozatának megvitatása s a gyűlésre küldendő két képviselő megválasztása. 8. Az eddig főnnállott «Egyleti Értesítő» fölötti határozat. 9. Az egyleti könyvtár sorsa. 10. A jövő őszi közgyűlésre az elméleti és gyakorlati előadásoknak 2—2 tag által leendő biztosítása. 11. Indítványok. 12. Hátralekös tagsági díjak befizetése. A gyűlést megelőzőleg 9 órakor szentmise tartatik, melyen kéretnek a tagok testületileg megjelenni. Kelt Zalaavárott, 1901. évi április 1-én. *Szabó Béla*, körnök.

IRODALOM.

Számтан és mértan a gazdasági ismétlő-iskolák számára a miniszteri tanterv nyomán. Irta Gyórfly János. Ára 80 fillér. A fönti czim alatt megjelent tankönyv használhatóságának elbírálásánál nincs szándékomban polémiát kezdeni a fölött, vajjon az ismétlő-iskolák tagozatát magába foglaló gazdasági iskolák szervezete, tananyaga és életbeléptetése megfelel-e azon józan paedagógiai okszerűségnek, a melynek alapján a effektív eredmény valóban biztosítható. En a magam részéről, tisztelet, becsület az illetékes közegeknek, az ismétlő-iskolákból módosított intézményben nem találok mást, mint egy kétes kimenetű kísérletezést, másrészt pedig alapos lezsolását a tanító karnak, a mely szerint külön kurzusok nélkül, vajmi csekély elméleti és gyakorlati jártasságot tulajdonít nekik. Hogy a kurzusok lehetnek bizonyos irányban hasznosak, azt e-hiszem, de hogy ott a tanító rövid 6—8 hét alatt olyan ismereteket és oly mértékben sajátítson el, a minőt egy gazdasztól megkívánunk, azt legalább is kétfelm. De hisz alapszabályban nem is úgy kellett volna a reformot elkészíteni és életbe léptetni. Alaposan kellett volna elsöbben a gazdasági élet pangásainak okát kutatni: a nép jólétét oly rettenetes arányban kikezdő bajokat megismerni s végre az e téren a multban hozott intézkedéseket a legszigorúbban végrehajtani. És ez esetben az ismétlő-iskola megmaradhat a tanító kezében oly kötelezettséggel, hogy annak vezetéseben mindarra kiváló súly fektetendő, a mi a nép jólétét előmozdítja. Igen uraim, így s nem úgy mint önök, kik habár egy életrevalónak látszó eszmét minden alapos gondolkodás és megtanulás nélkül a merő kísérletezésnek vetették alá. No de Gyórfly könyve nem nyújt anyagot a kulturpolitika fejtegetésére. Ez egy hivatott tankönyvrőre valló szakkönyv, mely egyaránt értékesíthető az ismétlő, valamint a megtöltött ismétlő gazdasági iskolában. Miért? Mert nyelvezete minden kaeskaringságot kerülő egyszerű alakú mondat szerkezetet használ, gördülékeny és a tárgyat könnyed értelmezéssel és meghatározással veszi körül. Beosztásában az előismeretre fektetvén a fösúlyt, annak ismétlését tárja eléünk es azután lassú, de biztos fokozatú tanmenetben dolgozza föl a tananyagot, mindenre kiterjedvén figyelme, a mi a nép élet-körébe vág. Példáinak alkalmaztatása föleleli az összes gazdasági ismeretekbe vágó dolgokat úgy annyira, hogy azoknak kidolgozásánál a növendék nemcsak saját ottho-

nára ismer, hanem mintegy ösztökélve van arra nézve, hogy a tanítás által újabb és újabb példák föladására legyen képes. És ebben rejlik gyakorlati hasznossága, mely minden eddigelé megjelent és a népiskolák számára íródott tankönyvet, t. i. számtant fölülmúl. Különösen megjegyzendő, hogy a számtan a mértannal párhuzammal halad s mindvégig meglátszik rajta azon paedagógiai élv alkalmazása, a mely szegletkövét képezi a tanítás sikerének. A tankönyv három évfolyamra van osztva s kiegészítő rész gyanánt a függelék szolgál, melyben hasznos utasítások adatnak a gazdasági munkanapló, leltár és számvitelre nézve, miként kell azokat szerkeszteni és tervszerűen vezetni. További ismertetése messzire vezetne ugyan, de végelbírálása egyébként se volna más, minthogy tekintettel a fönt elmondott ismeretetre, a tankönyv a hasznosságot a gyakorlati étellel teljesen összekötő azon vezéreszme alapján áll, a mely szerint az életnek nevelt generáció egyik legelső és legföltételének kelléke, hogy a mit tud és ismer, azt gyakorlatilag is alkalmazni tudja, hogy azt saját javára alkalmatlán érvényesíthesse. E tekintetben pedig ez a tankönyv minden néven nevezendő ismétlő-iskolára alkalmas. Sot többet mondok, a népiskolák 5. és 6-ik osztályában is ép oly sikerrel alkalmazható. Azt azután mondanom sem kell, hogy a Szent-István-Társulat ezen tankönyv kiadásával, mint annyiszor, most is egy hatalmas lépéssel oldotta meg nemes föladatát. És kívánatos, de nagyon kívánatos, hogy kath. iskolánkban mindenütt ott legyen a tankönyv, melyet egy igen előnyösen ismert tankönyvíró adott köz-kincsnek. *Bertalan Vincze*.

Csanádegyházmegyei zarándoklat Velencebe. 1900. Vezette *Dessurffy Sándor* csanádi püspök. Nagy 8-r. 200 oldal. 4 műmelléklettel, 14 képpel a szövegben és sokszínű képes borítékkal. Ára füzve 3 korona. Megrendelhető a róm. kath. püspöki irodában Temesvárott, és dr. Kiss János egyetemi tanárnál. Budapestén, VII., Rottenbiller-u. 5/a.

VEGYESEK.

Rimely Károly dr. beszterczebányai püspök a kath. nevelésért. Az ezidei husvéti ünnepek alkalmával nemes szívről tanuskodó áldozatokat helyezett a humanitás oltárára a beszterczebányai püspök úr ó nagyméltosága. Ugyanis 25.000 koronából álló összeget adományozott az irtalmas növérek leányintézetének kibővítésére, illetőleg a kisdudóv és árvaház építési költségeinek részben való földözésére. Rimely püspök közművelődési és emberbaráti adományai, a melyek aránylag rövid püspöki pásztorkodása alatt már többre mint 200.000 koronára lúgnak, az ó püspökségének történetében bizonyára fényes lapot fognak betölteni. A mostani beszterczebányai püspök általában véve a nagyszabású alkotások embere! Ezekben nyilvánítja ó nagy lelke gondolatait, nagy szíve érzelmeit. S ha voltak is az egyházmegyének feledhetetlen emlékü püspökei, bőkezűsége, nagylelkűsége, a humanitás érdekeinek fölkarolására nézve nagyobb egy sem volt Rimely Károlynál! Odaadja mindenét s ó maga szegényneve lesz, hogy szegény egyházmegyéjében a vallásos élet és a kultura ügyeit fölvrágoztassa, mert nagy szíve ebben találja örömét.

Leányinternátus Gödöllőn. Gödöllőn mozgalom indult meg egy apácák vezetésére bizandó leányinternátus létesítése érdekében. Az intézet fölállításához szükséges tőkét a bizottság országos gyűjtés révén akarta összerakítani. A belügyminiszter ehhez a gyűjtéshez immár meg is adta az engedelmet. Az internátust dicsőült királynéék áldásos emlékének fogják szentelni. A mozgalom élén özvegy Benel Kálmánné áll. Az internátusra szánt adományok hozzá, Gödöllőre vagy ugyanoda Prázsinszky József dr. esperes-plebánoshoz küldendők. Ugyanott kaphatók gyűjtőívek is.

Miniszteri jóváhagyás. A belügyminiszter a gyergyói római katolikus tanítóegyesület önszegélyző egyesülete alapszabályait a bemutatási záradékkal elátta.

Egy tanító díszérme. Késmárk város közgyűlésén.

Schwarz Károly polgármester átadta Krivácsy Ferenc némszkola tanítónak a díszermét, a melyet ötvenéves szolgálati alkalmából kapott.

Tanítók a mentés szolgálatában. A kultuszminiszter legutóbb kiadott körrendeletében fölhívja a tanfelügyelőket, hogy a tanítókat az első segítségnyújtáshoz szükséges ismeretében kioktassák. A tanító- és tanítónőképzőkben a tanítási anyag megadapításánál figyelemmel kell lenni arra, hogy a tanulók ezeket az ismereteket elsajátíthassák. A működő tanítók között a kultuszminiszter tízezer példányban kiosztatja Kovách Aladár dr. budapesti mentőorvosnak az első segítségnyújtásról szóló könyvét. A tanító-egyesületekben a budapesti mentőegyesület által kiküldött orvosok fölvizsát fogtak tartani az első segítségnyújtásról, vidéken pedig három-négy napos kurzusokban fogták a tanítókat kioktatni.

Eötvös József báró munkáinak új kiadása. Az Országos Eötvös-bizottság végrehajtó és irodalmi osztálya legutóbb tartott ülésében elhatározta, hogy Eötvös József báró összes munkáinak első végleges teljes kiadását még a tavasszal megmóltja. A kiadási jogot ugyanis Eötvös Lóránt báró, Akadémiai elnöke, az Országos Eötvös-nagyrubátára, hogy a kiadás jövedelme a Tanítók Házára kerüljön. Az új kiadás, melyben vagy négy kötetnyi oly munka lesz, mely eddig napvilágot nem látott, 20 kötetben jelenik meg, tételeként 5—5 kötet. A 20 kötet ára 40 forint, mely összeg télelvi 10 forintos részletekben is törleszhető. A bizottság kéri a gyűjtőket s azokat, a kik meg előfizetnek, szándékuknak, hogy iverket s előfizetéseiket megelőbb juttassák a bizottsághoz (Tanítók Háza, Szentkirályi-utca 47. sz.), mert a nyomtatás már megkezdődik. A bizottság az előfizetőknek a munkákat szebb kiállításban szándékozik megküldeni, mint a minöben üzleti forgalomba kerülnek.

Feloldás szerkesztő: Ember Karoly.

PÁLYÁZATOK.

Esztergom érseki megye.

Horváthi rómi kath. főkegyház kántortanító magyar nyelvű állomásra pályázat hirdették *április 24-iki* hatánappal. Javadalmazása: 2 szoba, konyha, kamra, paróza, szinke, istálló; nagyobb házikert 2 katasztr. hold 282 []-ol szántóföld hívek által művelve, melyért kívánatra barmikör 160 korona évi bért kaphat, szomszédos Tompán 1 katasztr. hold 775 ol szántó bennkálása 20 koronával megváltatik, fälletménye 2 ol keményfa, és 16 korona, parber 30 pozsonyi mérő búza, borilletmény megváltva 16 koronával, minden tanköteles után fél pozsonyi mérő búza, van 44—50 tanköteles. Ismétlősök bantásáért 40 korona községtől, alapítványok kamatja 40 korona, stola körülbeül 24 korona, östvasütésért 8 korona, államsegély 246 korona, esetleg korpótlék szimfén állama. Kérvények intézendők: *plébánia hivatalhoz* *Győrke*, posta Igóyság, Hontmegye. 117 2—2

Egri érseki megye.

A tiszapalkonyai (Borsodmegye) rómi kath. iskolához okleveles terül vagy nőtanító kerestetik. Évi fizetése 800 korona. Lakása 2 szoba, éléskamra és konyhából áll, van 250 []-oles házi kert és istálló. A tanterem fűtésére 50 koronát kap. A kellőleg felszerelt kérvények *május 15-ig* *Vágási Gyula* tiszapalkonyai lelkészhez küldendők. Az állás *szeptember 1-ig* elfoglalandó. 121 1—1

Munkácsi egyházmegye.

A «Népnevelő» 10-ik számában közzétett Ujbárd-ra vonatkozó hirdetésnek nem lett eredménye. Tehát ezen állomás betöltésére újabb pályázat hirdették f. é. *május hó 1-és* napjára. *Ishalascék*. 122 1—1

Váci egyházmegye.

Kis-királysgai (Csongrádm.) uradalmi pusztai rómi kath. tanító állomásra pályázat nyitattik. Javadalmazása: tisztességes lakás, 600 kor. készpénz, 10 m. tűzifa, 1 hold

szántott tengeriföld, 1 drb. tehéntartás, házi kert. Ezenkívül 1 drb. lótarásra 2 hektoliter zab, 28 mm. gypséna, 14 mm. tavaszi szalma. Köteles a tanítást a lakhelyétől közel eső újvárosi és esere-szent-lászlói majorokban teljesíteni. Szünidők alkalmával az uradalomban fölügyelni tartozik, a miért külön díjat élvez. Kellőleg felszerelt kérvények gróf Károlyi Sándor excelentiajához czimezve aulirothoz küldendők. *Derekegyháza*, u. p. *Szentes, Bajcsy Gábor* lelkész. 115 2—3

A zsámboki pályázat hatánapja *április 17. Dr. Eben.* 120 1—1

Rendkívüli árleszállítás!

A KATHOLIKUS

EGYHÁZI ZENEKÖZLÖNY

régi évfolyamai I—VI-ig, a míg a készlet tart,

à egy koronáért kaphatók

különféle mellékletekkel.

Az egyházi szertartások könyve

2 kor. 50 fillér, kötve 3 kor. 50 fillér.

A kisdetek és felnöttek temetési szertartásai.

Glatt Ig.: Az énekoktatás módszertana 1 kor.

Négyszólamu régi magyar énekek 1 korona.

Cholaris misék és responsoriumok, litániák stb. orgonakisérettel 2 kor.

Kath. Egyházi Zeneközlöny

Budapest, VIII., Mária-Terézia-tér 9.

Orgona-építési műintézet.

RIEGER TESTVÉREK

Budapest, Garay-utca 48.

Rieger Testvérek Jägerndorfi (Osztr.-Szil.) cs. és kir. udvari orgona-gyáranak fiókja. Legolcsóbb áron kiváló orgonákat szállítanak.

A cég 27 évi fennállása óta

800-on felül új orgonát

épített, melyek közül 300 esik Magyarországra, a többi Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz-, Olasz- és Törökországba szállították.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.